

ЭНСИЭЛИ

Нам улуунун хаһыата — 1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Тыл — омул баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биридии норуот бэйэтин ураты майгыннаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

Максим, эйиэхэ мин кэпсийим!

«ЭНСИЭЛИ» ХАҤЫАТ М. К. АММОСОВ ТӨРӨӨБҮТЭ 100 СЫЛЫҒАР АНАЛ ТАҤААРЫЫТА

I Хомустаах нэһилиэгэ

РЕДАКЦИЯТТАН: Демократия дьон норуот былаанын быһытынан быһаччы өйдөнөр. Дойдуга ытыллалар реформалар демократическай обществону олохтуур сыаллаахтара биллэр. «Переходнай» дьон рынокка көһөр кэммит уһаан-тэнийэн, күн бүгүн кытаанах, ытарча курдук вертикалга, ол эбэтэр үөһэттэн араас ыйаахтарынан, уураахтарынан салалла олохтубут.

Туох барыта кэмнээх кэрдиистээх, бүтөр үнүктээх. Онно эрдэттэн олох дурар, демократия диир буоллахпытна, норуоту бэйэни бэйэ дьаһанытыгар үөрэтэрибит наада. Ол сиэринэн буолуо — б. дь. муус устар 8 күнүгэр 123 №-дээх «Саха Республикатыгар олохтоох бэйэ дьаһаныты тэрийи туһунан» дьин Республика Президиин ыйааҕа тахсыбыта. Онон нэһиликтэргэ сродтары, быыбарынай дьоннору талы үлэтэ бара турар. Уруккунан нэһиликтэ Сэбиэтэ, депутаттар дьэбит тэҕэ ини.

Ол аата дьон-сэргэ олоххо, үлэ-хамнаска кыттытын өссө үрдэ-төр, күүһүрдэр сорок турар. Оччотугар урут Сэбиэттэр сабана ытыллыбыт дьону кытта үлэ үтө формаларын, ньымаларын сөргүтэн, туһанарбыт тобо сатамат буолуой? Былаас үлэрийбитин иннигэр урукку төрдүттэн барыта сымна, куһаҥан дьон этэрбит татым буоларай?

1981—90 сс. I Хомустаах сельсоветын секретарынан үлэни сылдьыбыт Елена Ивановна Неустроева урукку сэбиэскэй салайар үлэтин туһунан ахтыллары өссө хаардааха ыспыта. Ону бэчээтиргэ тобоостоох кэмэ кэллэ диир санааттан уонна, биер үксүн, эдэр-эмэн өттө ааспыт сылларга дьону кытта үлэ хайдах-туох тэриллитин, ытыллы-бытын мантан ааҕан, билсэн туһанаарай дьин сымалан эһиги бол-бомтобугар «Максим, Эйиэхэ мин кэпсийим!» анал рубрикатагар таһаарбыт.

Дьон сүбэтин, дьобурун түмэн

1981 сыл сааһы «Нам» совхоз партийнай тэрилтэтин секретара Тимофеев С. Н. кабинетыгар ыгыран ылан «Сельсовет секретара Татьяна Васильевна өр кэмгэ бюллетенгэ сылдьар, онтон уопускатын ылан баран пенсияга тахсар. Кинини солбуурга эйигин рекомендациялаары ыгырабын», — дьэтэ. Мин соһуочута бэрдэттэн аккаастаан кэбистим. Хаста да ыгыран сельсовет секретарын үлэтин туһунан кэспээн, сүбэлээн кэлин сөбүлэһиннэрдэ. Онтон 18 №-дээх уокурукка депутатка кандидатынан таллылар. Быыбар ытылынна. Бэс ыйын 15 күнүгэр сессия буолла, депутатскай мандат туттардылар, секретарынан таллылар. Райсовет председатели солбуулааччы Петрова Матрена Васильевна кэс тылы этэн, үчүгэй үлэни баҕаран, сана хайысхалаах үлэҕэ албаата. 17 сыл математика учууталынан үлэлээбит киһи аны советскай салайар үлэҕэ төбөм оройунан түстүм.

САҢА ҮЛЭ

Учууталлы да сылдьан, Сэбиэт үлэтин билэр эрээри үлэниэххэ дьэтэххэ син киһи билбэтэ, күнүн ахсын санааттан-сағаны билэн иһэрэ элбэх эбит. Исполком, сессия, араас комиссиялар мунньахтара. Онно боппуроостары бэлэмнээһин, дьону кытта араас хайысхалаах үлэлэр, тыа хаһаайсыбатын үлэлэрэ, үтү ыамын кайынны туруга, от үлэтэ, хомуур, кыстыкка бэлэмнэнии — бу мнэхэ олох саңа көрүннээх үлэлэр этилэр. Үлэбэр киһирээһин кытта райсовет секретара Габышева М. Н. ыгыран ылан сүбэлээн, сүбэ-ама биердэ, документацияны толорору билгиллээрдэ. ЗАГС отдела, военкомат эмнэ үөрэттилэр, такайдылар, отчуот хайдах оҥоһулуохтаабын, хаһа болдоххо түһэрлээхтээһин тоһобулоон билгиллээрдилэр. Исполком былаанын туттаран кэбистилэр. Итинэн «үлэлээ» дьин буолла. Былааны кытары билистим, хас да брошюраны көрдүм, хаһыаттары хаһыстым. Ити кэбистим бэйэм өйдүүрүбүн былаанга эһии-көбүрүтүн киллэрдим, үлэлээһини дьин санаан саңа үлэҕэ ылсыһан истим.

ТЫА ХАҤААЙЫСТЫБАТЫН ҮЛЭТИГЭР

Сэбиэт ытар үлэтэ олус элбэх этэ. Ону барытын суруйбакка эрэ ханнак үлэҕэ ситиһиллэммитигин билгиллээриэхпин баҕардым.

Председателим Муксунов Дмитрий Григорьевич өр сылларга тыа хаһаайсытыбатыгар үлэлээбит буолан үлэ бары ымпыгын-чымпыгын хасыһан турар үлэлиирэ. Хас биридди ыамныксыт, ньирэй көрөөчү үлэтин күннээһин күнүгүн билэн иһэрэ. Киһи «унга» элинтэ биригэһинир, депутат Атласов Павел Иванович этэ.

ЫЧЧАТТАР ПРОИЗВОДСТВОҒА

Ыччат сүөһү биригээдэтэ — «Быһан» ыамнык уонна «Тумул» субан сүөһү фермаларын биригэһинир Николаева Людмила Ивановна салайара. Оболор олус кыһаллан үлэлииллэрэ. Кыһыл муһнуктара «Быһан» ферматыгар баара. Онно миң нэдиэлэ аайы политзаняты ытарым. Күнүскү эбиттэрэ II чаастан. Оболор аһы-аһыны заняттэ дьарыктаналлара, сонуннары истэллэрэ, ону маны кэспэтэллэрэ. Ол сабана хотоннорго итин аһылыгы тэрийи күүскэ турбут кэмэ этэ. Асчытынан өр сылларга ыамныксыттабыт Сивцева Мария Рома-

новна үлэлиирэ. Билигги кэмгэ киһи итэһэйиэ суоһун курдук эп-эмис эт минэ, алаады, күөрчэх эбэтэр өссө үчүгэй бэрэски, пельмен сиһиллэрэ. «Оболорум тоһол-лор, ачыктыллара буолуо» дьин-ди Мария Романовна ыксаан ахан кэлэрэ. Хотонноро ып-ыраас, Кыһыл муһнуктара оһуойдаах, муостата кырааскалаах, үт тутар сирдэрэ ып-ыраас, маңа маарыла сабыллаах буолара. Бу сыл ыччат фермата үһүлүчү үчүгэй көрдөрүлгүн орайонга миһэтэлэспитэ. Биригэһиндэрэ Людмила Ивановна коляскалаах мотоцикльнан наһараадалааммыта.

«Тумулга» уолаттар үлэлииллэрэ, ахсыа этилэр. Киһилэр оһуоланы бүтэрэт фермага тахсытытара Ахсыс кылааска дьэри киһилэргэ кылаас салайааччыта этим. Бу оболор кырларыттан үлэһиттеринэн аатыраллара. 7—8 кылааһы бүтэрэн баран Көрдүгүнгэ күрүү туттаргара. Бастакы сылларыгар 9 километры, иккис сылларыгар 11 км. Киһилэри учуутал Федор Иванович Новгородов салайан үлэлииллэрэ. Онтон кыргыттар Хара Эбэ ферматыгар ыамныксыттабыттары. Улахан дьонтон итэһэйиэ суох үтү ыыллара. «Тумул» уолаттара армияга барыахтары иннинэ сымнаһанбыт дьин үлэ-риттэн эрдэ уурайбатахтарыгар маһтананы. Военкоматтан ыгыры кэлбитигэр уолаттарбын хотонтон баран ыгыран туң-тан тутан, аһыр-аһаабат аһатан дьоннорунаан Намтан кэлэр автобуһка оһордон ыспыһытты. Ити барыахтары нэдиэлэ иннинэ кулуупка атаары биһэчэрин тэрийбилиит, бэлэх туттаргабыһыт, элбэх киһи алгыс тыллары эппитэрэ. Барыахты иннинэ сымнамаккыт дуо, кыһыны быһа үчүгэйдик үлэһэтигит» дьин этинбитигэр уолаттарбыт сөбүлэмэтэхтэрэ. Дьэ, ол иһин хотонтон тутта армияга бардахтара. Армияттан сурук, откыртка ытыллара. Бу кимнээһиң, үлэһит уолаттарбыт? Атласов Саһа, Константинов Саһа, Винокуров Коля, Сысолатиң Коля, Охлопков Афона, Сивцев Карл, Канаев Вова. Уолаттар бары билигин үөрэхтээх дьон.

ФЕРМАГА ТЭРИЛТЭЛЭР КӨМӨЛӨРӨ

Сэбиэт үлэтин биер сүрүн хайысхатынан тэрилтэлэр көмөлөрүн фермага тэрийи буолара. Бу үлэни тэрийи ыараһан этэ дин саныбын. Сүөһүтэ кыһынны аһылыгы бэлэмнээһингэ араас көрүннээх субуотуньуктар ытыллаллара. Сайынны субуота аһын окко, лабыкта хомуургар тэрийтэлэр тахсаллара. Икки сайын оһуолаттан Анна Яковлевна Семенова салайааччылаах кыра оболор уонча буолан талах быспытара. Уот линиятын, просеканы ыраастаан, талаһы хомуйан хатаран ньирэй-дэргэ эһии аһылык бэлэмнээбиттэрэ. Ол эмнэ улахан көмө этэ.

Оттон эр дьон кыһыны быһа былаһ, дуһа быһытыгар сылдьаллара. Бу үлэни биригэһинир Атласов уонна Сэбиэт председателэ Муксунов, кэлин Иванов И. И., Данилов В. Т. бэйэлэрэ салайаллара.

1984 сыл сааһытан фермаларга көмөлөһүүгө өссө биер үлэ үөскээбитэ. Ол саас ынах маассабайдык төрүүр кэмгэр түүгү дьуһуурустуба. Иккиһин киһи кизнэ 8 чаастан сарсыарда 6 чааска дьэри хотоннору кэрийэ сылдьан көмөнү оһороллор, ньирэйдэрин эмтэрэллэрэ. Туох үлэни ыспыттарың, кимнээх дьуһуурустубалаа-быттарың анал тэтэрээккэ суруйан хааллараллара. Бу

үлэлэргэ тэрилтэлэр бары эрнэ-дэхси кыттар буолбатах этилэрэ. Кыһкыдаһы, кигир-хангыр саңарсыы баар буолара. Детсад коллектива (сэб. Захарова М. Е.), бальна (кыл. врач Судалова А. И.) уонна совхоз киһи аппарата үчүгэйдик, тул курдук тахсан дьуһуу-рустуба кыттан иһэллэрэ.

САЙЫННЫ ҮТ ХОМУУРА

Чааһынай ыаллартан үт тутуутугар былаан кэлэрин билэн баран соһуйбутум. Былаан туолуохтаах, үлэ барыахтаах. Бастакы сайын үтү тутууну олох кыай-батахпыт, үлэбит дьаалатынан барыта. Ким бағалаах урукку үгэстэринэн ордор үтүтэрин туттарбытара. Былаан туолбатаҕа. Онон кыһыны быһа биһигини кириһтиккэлээ да кириһтиккэлээ буолбуттара атыттарга тэгинн-тэгинни. Кэлин атын секретардан хайдах үлэлээбиттерин ыйыталаспытым уонна кэлэр сайынга эрдэттэн, боппуроһу исполкомга көрөн үлэлээргэ быһаарыммыһыт. Үт хомуйааччы буһлубут, ким туттарыан бағалааһын испиһиктэтибит. Урут туттара иликтэргэ агитация ытыттыбыт. Маслозавод маастара Анна Федотова Харитоновна үтү сыатынан көрөн харчытыгар таһаары үөрэттэ. Онон үт туттарааччылар харчыларың 10—12 хонугунаан ааһан ылар буоллулар. Ити сыл былаан сиерэ-халты туолла. Дьэ, итинтэн ыла былааммытын сылын аһын толорон иһэбит. 1989 сыллаахха 32 тонна үтү туттарбыһыт. Протопопова Евдокия Петровна, Лаврентьева Мария Петровна, Шестакова Домна Романовна, Атласова Анна Семеновна, Окосмова Василиса Николаевна, Константинова Мария Николаевна онтон да атыттар саамай элбэх үтү туттараллара. Кэлин Сэбиэттэр туруорсан-туруорсан элбэх үтү туттарааччыларга араас таһаары мағаныһынан атыллаттар буолбуһуут. Дьин тэрилиң: ыксаан, остуол, шифоньер, олоһос, андаатар, хорюлуку тириитэ бэргэнэлэри уо. д. а. атыһылыллара. Дьэ, онно Сэбиэттэр икки ардыларыгар ордугурбаһы тахсара.

Ол өстөһүү буолбакка үлэ үөрүүтэ, ситиһинтэ этэ дин саныбын.

АГИТЗАНАЛАРЫНАН ҮЛЭ

Бу саамай элбэх киһи кыттар интэриһинэй үлэтэ этэ. Нэһиликкэ оһорор сирдэринэн аҕыс зона баара. Онон актив үлэлиир. Салайааччыта учуутал. Састаа-быгар медүлэһит, депутат, спортивнай үлэҕэ уонна оһолортон киһирэллэрэ. Былаан дьин улахан, күөрчэ-тэһии дьин кытаанаҕа манна баара. Агитзона олохтоох-торо үлэҕэ буруй-сэмэни таһаарыа суохтаахтар, ити-риктэһииң, күдүгэннээһиң иһин улахан «миһус», оһуола оһото үөрэбэр ситиспэтэһинэ эмнэ таңнары тардааччы буолар. Биһирэнэр үлэҕэ, үөрэххэ улахан ситиһиң, спортивнай күрэхтэһиңгэ кыайың, агитзонаҕа саңа көрүү-нээх үлэни көбүлээн сағалааһын о.д.а. Үлэни салайар агитштаб начальнига уонна 7—8 чиллэнээх. Соһуо-талаһы түмүгэ нэдиэлэнэн тахсара. Агитзоналарга хас нэдиэлэ аһын түмсэллэрэ, бэниддиһиһиккэ. Манна араас информациялар, отчуоттар, бэһиэдэлэр, көрсүүһүлэр буолаллара. Төһө киһи сылдьыбыта тутта о.э. сарсыңгы күнүгэр штаба биллэн иһэрэ. Түмүк субуотаҕа

МАКСИМ, ЭИИЭХЭ МИН КЭПСИИМ

1 ХОМУСТААХ НЭИЛИЭГЭ

Дьон сүбэтин, дьобурун түмэн

(Иннин 1, 2 стр. көр.)

Биниги бары убаастыыр «аксакалбыт» дьин ааттыр кырдыбас учуутал Барашков Иван Иванович баара. Кини «өлөр» табаарына Крутой Виктор Эммануилович ЯПАП-2 үлэтир. Ол кини күүлэйди кэлбигигэр биниги обонньорбут автобус рейсин көрдөөччү буолбут. Табаарына түргэн үлүгүрдик сөбүлэспит, «Советтар киирэн миниги кытта кэпсэтиннэр диэбит. Биниги докумуон огоро охсон киирэн кэпсэтибит. Өр-өтөр буолбата 212 №-дээх Дьокуускай — Хомуस्ताах дьин рейс баар буолла. Бээтинсэбэ, субуотада өрбүлгэ сылдыбыта. Кассирына Любовь Петровна Барашкова үлэ-лэбэти. Билэт сэрэдэбэ атыллар. Онон туох да аңыһыты, кэтэһинтэ-манаһыты суох турдун да Дьокуускайдаан сыраланан хаалабын. Кэһэтин кэһин бөлөөх кэлэн дьонун үөрдэбин. Сыл агара бэйэбит эрэ ити автобуну илдэ сылдьан баран кэлин Партизаннары, Үөдэйдэри хабар буолбулпут. Автобус орубуна арыс сыл сылдыбыта, 1990 сыл күһүнүттэн уурайбыта. Ордук студентарбыт абырамыттар дии саныбын.

Оччолорго уулуссаларга уот баар буоларын сытыгыт турдуорсаллара. Данилов Василий Трифонович председатели сылдьан лаампа бөбөтүн булан түөрт уулусса уоттаммыта. Осуолбаларга выключателлэри турдуорсаан баран уоту умулларар, уматар ыаллары кэпсэппиштит. Ол эрэри сорох уулуссаларбыт кыаллыбатахтара. Билигин бөһүөлөк үрдүнэн үс-түөрт эрэ лаампа умайар да ким да кыһаллыбат.

Балыһа иһинэн үлэлиир молочнай куукуна баара. Мантан биригэр дьэри саастаах оҕо босхо, күнгэ биридии литр үүтү, кефири биэрэллэр. Оттон үс сааһыгар дьэри саастаах оҕо 50 бырыһыан чэпчэтиллэх этэ. Ыйга биридэ-иккитэ поре бириллэр. Бу олус наадалаах үлэ этэ. Онон Софья Петровна Пингина, Людмила Шаранова үлэли сылдыбыттара. Олус ыраас туттуулаах үлэһиттэр, элбэх төрөспүт махталын ылбыт буолуохтаахтар.

Кэһиники сылларга 1988—89 сыллар дьэки аска нуорма олохтоно сылдыбыта сөп собуу ыарахаттары үс-кэппитэ. Эт, арыс, саахар, чэй, ас үкэс нуорманан атылланара. Ый ахсын хайа чымылаба нуорма бириллэри кэтээрбит. Кэлэр ыйга, ол чымылаата чугаһаата да райпога звонок бөбө буоларбыт. Эти совхоз бириэмэтигэр тиэрден иһэр. Төһө да нуорма буоллар, тийиммэт-түгэммэт дьин суоҕа.

Нэһилиэнньэни аһынан хаачыйы боппуруоһугар маһаһыһыга үүт, сүөгэй атылланарын туһунан билигин «үтүө да күннэр ааспыттар эбит» дии саныбыт. Совхоз маслосаводуттан нэдиэлэбэ кырата иккитэ сүөгэй аҕалыллан атылланара, 30, 40 бырыһыаннаах сүөгэй. Чэй үүтэ, күөрчөх сиэн оҕо-уруу, кырдыбаастар олус абыранарбыт. Үс литэрэлээх бидон сүөгэйи 9 солк. 12 харчыга атылларбыт.

ДЕПУТАТТАРЫ КЫТТА ҮЛЭ

Урут депутаттары быыбардыырга чопчу «сетка» баара. Ол билигин улаханлык сэмэлэннэ. Оччолорго, сеткага хаайтаран соробор кырдык ыарахаттар үөскүүр эбит этилэр. Мин үлэ-лэбэти кэмээр бизс созыв талылыбыта. Депутаттарбын олох сирбэппин. Кырдыбаһыттан элэригэр тийэ бары үтүө суобастаахтык эбээһинэстэрин толорор этилэр. Үлэбэ туох сана киллэриллибитэй?

1. Эдэр депутаттарга практической семинарда ытыллар. Кырдыбас депутаттар наставниктыылара. Комиссияларга үлэһитлэригэр бэйэлэрин икки ардыларыгар көмөлөсүһэллэр.

2. Сэбиэт тарйиитинэн ветераннарын кытта көрсүү ытыллыбыта. 1987 сыллаахха, Октябрьской революция 70 сылыгар, Охлопкова Анна Михайловна, Сысолетин Федор Федорович, Новгородова Татьяна Васильевна, Муксунов Дмитрий Григорьевич ахты оңорбуттара, эдэрдэргэ сүбэ ама биэрбиттэрэ, үлэбэ ситинини, бэриинилээх буолууну баарбытара.

3. Уһундук депутаттабыт дьону атаарар буолбулпут. Кэһиники созывтарга Атласов Павел Иванович, Жирков Архип Михайлович, Новгородова Марфа Иннокентьевна, Колесов Иннокентий Алексеевич, Захарова Матрена Егоровна депутаттын талылыбатахтара. Кинилэри сынналанга атааран өйдөбүннүк сувенирдары туттартабыппыт.

Депутаттар Азарова Александра Николаевна, Рязанская Степан Александрович, Протопопова Евдокия Петровна, Егорова Розалия Тимофеевна, Дмитриева Елизавета Михайловна, Соловьев Юрий Павлович, Леонтьев Роман Романович, Казанов Вячеслав Иванович бары да үтүө суобастаахтык үлэ-лэбэти эбиттэр. Кинилэргэ барыларыгар барҕа махтал.

ЭДЭР ЫЧЧАТТАР ОРТОДОРУГАР ҮЛЭ

Бу үлэбэ элбэх лидердэр бааллара: депутаттар Казанов Вячеслав Иванович, Орлова Яна Петровна, Окошников Игнат Афанасьевич, Охлопков Прокопий Петрович, Окоемов Александр Николаевич, музыкальной оскуола преподавателэ Акимова Зоя Васильевна, комсомолецтар Сергей Федосеев, Костя Соловьев, Гоша Охлопков, Руслан Баишев о. д. а. Ол сағана үлэтэ суох эдэр кини биир да суоҕа. Производство бары көрүгэр үлэһитлэрэ, субуотунньуктары ыталлара. Спортивнай үлэ кинилэр быһаччы эбээһинэстэрэ, кулупка дьуһурустубаларга дружинниктыыр, бэрээдэги көрөр соруктаахтара, бэйэлэрин сынналаннарнын сағаттан сана шоуларынан, дискотекаларынан, видео көрүүтүнэн тупсаран, уларытан иһэллэр. Спортсаалааҕа араас күрэхтэһилэр, табаарысты көрсүүлэр быһа суох ытыллар, уус-уран самодеятельность активнай кыттааччылар буолаллар. Итинник активнай позициялаах олохторун сағалаабыт буоланнар, ити оҕолор билигин нэһилик дьонун дьон буолулар. Бастатан туран, үгүстэрэ ыал тапталаах паалара, маамалара. Яна Петровна учуутал, Прокопий Петрович оскуола иитэр үлэбэ директору солбуулааччы. Зоя Васильевна музыкальной оскуола тутуах үлэһитэ, Александр Нико-

лаевич «Мичээр» оҕо үйкүү народнай ансамблын салайааччыта.

ТААСТААБЫ ТЭРИЙИИ

1985—86 сылларга Таастаах сағалы сөргүтүллэн дэриэбинэ үөскээбитэ. Сөргүтүү, сағарды үлэтин сүһүнэн совхоз ыппыта. Оттон нэһилиэнньэни кытта үлэ биллэн турар Сэбиэт эбээһинэ буоллаба дим. Хомуस्ताахтан, Партизантан урут Таастаахтан төрүттээх дьон тахсан олохсуйуулары сағаламмыта. Бастаан 12 эрэ быыбардааччы баара. Оттон өр-өтөр буолбата, 70—80 кини буолбута. Бөһүөлөк кэгээн, билигин кини билбэт сирэ буолла. Элбэх эдэр ыччат олохсуйда. Билигин бэйэтэ туһунан нэһилик.

Онон көһө сылдьар исполкомнар, үлэни хайдах ытырга сүбэ-ама биэрэр семинардар, уопсай мунньахтар буолаллара. Тахсан иккилии-үстүү хонук үлэһит киирэрбит.

Көһүнөлөр көрсүүлэрэ сүрдээх иһирэх быһыгымайгыга барыта. Бастакы оҕо төрөөһүнэ, маннайгы сыбаайа өйгө-санаага хаалар гына өрө көтөбүлүү-лээхтик барыта.

Бэйэлэрин истэригэр лидердэр бааллара. Келина Аграфена Степановна — кулуп үлэһитэ, Новгородова Надя, Винокурова Рая эдэр ыччаттар, Гаврильев Петя, Гаврильева Александра, Николаева Люция, Атласова Ольга дыахтар комитеты активистара үлэни бары ымпыгар-чымпыгар тийэ ыталлара биниги үлэбигэр улахан тирэх буолара.

ПРЕДСЕДАТЕЛЛЭР ТУСТАРЫНАН

1981 сыл бэс ыйыгар мин секретарынан талыларбар Сельсовет председателиэн Муксунов Дмитрий Григорьевич үлэли олооро. Бу өр кэмгэ араас өрүттээх салайар үлэбэ буспунт-хаппунт олоһтоо кини. Бастаан толло санырым. Кэлин эн-мин дэһини, үлэбэ ысыһан бэйэ-бэйэбитин сүрдээһин ситэрсэн үлэ-лэбэппит. Киниттэн элбэххэ үөрэммитим дьин билигин махтана саныбын. 1984 сыл сааһыгар кини пенсияга тахсан сынналанга барыта. Председателиэн Иванов Иннокентий Иннокентьевич дьин эдэр кини Кэбээни Сийтти-ттиэн быыбарданан кэлбитэ. Сийттебэ эмиэ Сэбиэткэ председателиэбит буолан олоһтоо кини кэлбитэ. Сүр-

дээх сыннабас майгылаах, түргэн быһаарылаах, ылыннаргыс тыллаах-өстөөх үлэһит эбит этэ. Биниги сүү-рүктээх үлэбигэр бөдөн бағайтык ылыбыта, дьонно-сэргэбэ сөбүлэтэр, концерттарга активнайдык кыттар, ырыһыт кинэ маанылааба буолуох быһылаах этэ. Ону баара, ол сыл күһүнүгэр партком секретарынан быыбарданнар эмиэ көһөн хаалбыта. Парткомга да үлэни сылдьан биниги үлэбигэр хонтуруолаһара, көмөлөһөрө, онон сибээспит бытыбатаба.

Эмиэ сага председатели быыбардыр түбүккэ түс-түбүт. Оскуолаттан икки кандидатураны рекомендація-лаатылар. Райсовет председателэ Жирков Василий Никифорович биридэ бийэхэ тийэһ кэллэ. Үлэ туһунан балай эмэ кэпсэтен баран «Икки кандидатураттан хайа-тын кытта ордук таһсан үлэһит эмэ дии саныгың, тал» дьин буолла. Мин сүрдээх бойбуой бағайтык Данилов Василий Трифоновичи быыбардаты председателиэн анаан дьэбитим сотору кэмийэн туолла. Оскуола үлэли сырттаһына, Василий Трифонович иитэр үлэбэ завуч этэ. Сүрдээх инициативалаах энергичнай үлэһитинэн билэрим.

Дэ, бағам хоту биридэ үлэлир буолубут. Василий Трифонович кэлиэһиттэн үлэ күөстүү оргуйда. Үөһэ ахтыллыбыт үлэлэр үкүлэрэ ити кэмтэн сағаламмыт-тара. Кини дэгиттэр талааннаах, ылыннаргылаах тыл-лаах, санаабытын чыпчылыһыах бөтэрэ өттүгэр олоххо киллэрэ охсор салайааччы этэ. 1990 сыл кулун тутар 26 күнүгэр дьэри биридэ үлэ-лэбэппит. Ити күн сага созыв тэрэһин сессиятыгар председателге икки кандидатураны туруоран куластаһыһыга бэрт кыратык кыайтаран, Василий Трифонович үлэтиттэн уурайбыта. Атын үлэбэ, райсовекка баран юристабыта.

Олохтутугар сага буккуурдаах сүүрэн киирэн иһэр биллибитэ. Онон итиник үлэбэ бэриинилээх, энергичнай үлэһит манна хаалбатаба да үчүгэй. Уот-күөс умулл-бут, аас-туор, тийиммэт-түгэммэт билигин олоххо кини үлэбэ талаана өлбөөдүйөн хаалыа этэ. Билигин бэйэтин кыабын толору туһунан Дьокуускайга юридической фир-маба юристы олооро. Оройуонга да үлэ-лэбэти кэмийэр элбэх кинэхэ холобур буолбутун, үчүгэй өйдөбүлү хааларытын истэн үөрэбин, кини туттабын.

Председатели солбуулааччыларынан Сысолетин Нико-лай Федорович, Азарова Александра Николаевна үлэ-лэбэтиртэрэ. Бу эмиэ үлэһит, үлэбэ бэриинилээх дьону кытта элбэх сыл алтыспыттан астынабын. Александра Николаевна хас да сыл арыгыны утары охсуһар комис-сияны салайбыта. Арыгыга лимит оңоһуллубут сылыгар арыгы атыгытын хонтуруолаһарга наһаа да сыратын биэрэн, кыһыйан-абаран туран үлэлир.

(Салгытын 4 стр. көр.)

«Нам» УПХ-ба улууска бастакынан кэби һиллэх оттор кэчигирэспиттэрэ.

Дьон сүбэтин, дьобурун түмэн

(Иннин 1, 2, 3 стр. көр)

Бүгүн мин хайдах да умнарым сатамат: баян-тарбытын Азаров Николай Филипповичи уонна Яковлев Кешаны, Толорооччу элбэх буоллабына — музыкара доһууоһуулааччы соботох, оһон кинилэр үлэлэрэ хас эмэ бүк ыарахан. Хордары, солотары, үнүкүүлэри репетицияларга тыаһатты — бу сыраалах үлэ. Элбэх киһи аатыттан кинилэр сырдык кэрнестэригэр сүгүрүйүбүн.

Кулууп үлэтин туһунан киһи төһө бабарар үһүүнүк кэрнэһи кэлсирэххэ сэл. Новгородова Валентина Николаевна, Колесова Александра Ильинична, Соловьева Татьяна Родионовна СДК директордарынан үлэлэбиттэрэ. Хас биһирээк бэйэ-бэйэлэрин хатылаабаат буочардаах дьон этилэр. Ама да аасытын инни, дьон өйдүүлэрэ буолуо: араас көрүннээх мероприятиелары, торжественнай юбилейдари, саҥа дьыбэ кириги, кэр-гэнни буолуу церемонияларын ытыыны кулуупка ытыллыбыт арыгыта суох сыбаайбалары о. д. а. сэр-гэх саҥа сүүрэн үлэлэри: сиңдэс баала агитоналары-нан ытыллан элбэх оҕо, дыахтар, эмээхсин үөрэн-көтөн көхтөөх бабайтык ыллаан, үнүкүүлээн дуһуйбуттары-нан баяннан кырдыбаастарга аналлаах үнүкү киһилэрин, эдэр ычаттарга аналлаах араас шоулары, «Кому за 30» дьин дискотекалары, чэй инэ-инэ, музыка истэ-истэ ытыллыбыттары ама ким мэлдьэһинэй?

Ол саҥана этэ дии — Бурнашева Анна Дмитриевна балалайкатын кыбынан тахсан былэргы сахалыы, нууччалыы ырыалар мелодияларын тыаһатарын, Пинигина Софья Петровна «Быгысай кинээс кийинитин» инни-дьин нарын-намчы куолаһынан ылыгырын, Федорова Ефросинья Ивановна, Лиханова Розалия Николаевна пляскалары, Первалова Надежда Петровна, Шарапова Мария Петровна, Константинов Константин Николаевич, Харитонова Анна Федотовна о. д. а. көрдөөх ырыаларын, тойуксуттар Гаврил Иванович Протопоповы, Анна Алексеевна Аргунованы, хомусчуттар Мария Васильевна Баишеваны, Иван Гаврильевич Харлампьевы, чабырбахсыт Филипп Алексеевич Соловьеву, оттон атын сценкаларга төһүнээхтэрин булбат этилэр: Афанасий Федорович Охлопов, Дмитрий Федотович Алексеев, Мария, Людмила, Василий Николаевичтар.

КЫРДЫБАСТАН СҮБЭТИН ЫЛАН

Өр сүл үлэлэбит кэмэр миэхэ элбэх киһи сүбэтин биэрбитэ үлэбэ оһус көмөлөөбө. Сорохтор сүрдээх практичнайдык этэллэрэ, сорохтор мөбөр да курдук буолаллара. Оттон сорохтор аҕыах да тылынан бэйэлэрин санааларын кинээх тирдэллэрэ. Онук наставниктарынан өйдүүбүн учууталларбын: Григорий Алексеевич Лазаревы, Николай Егорович Свинобоевы, сэрин ветераннара Слецов Василий Трифоновичи, Николаев Павел Гаврильевичи, Кривошапкин Иннокентий Тихоновичи. Иннокентий Тихонович оһус ырыаһа, контузьятан истибэт буолбут инбэлит киһи. Киһи кэлэн инбэрин көрдүм эрэ кумаабы уонна уруучка бэлэмнирим. Миэхэ туох наадалаарын этэр, оттон мин этибин сүрү-йан биэрэбин. Онук өйдөһөн, оһонньор эппиэхкэ сүбү-лэстэринэ «хорошо, хорошо» дии-дии быраһаайдаһан тахсан барахтыра. Оттон Слецов Василий Трифонович хайдах эрэ сөбүлээбэтэх курдук туттара. Арай биһирдэ ыгырыгы бэчээттин оһордохпуна киһи кэллэ, ону-маны ыйыталаста. Мин ыгырыгы киһи аатын сүрү-йан туттардым. Киһим сөбүлээбэтэх курдук тутунна уонна «4 харчылаах откытыка да ыгырыгы ыттар буолбаккыт» дьин буолла. Мин оһус кыбыһыным, «Кырдык даһаны» дии санаатым да сүүрэн тахсан почтадан откытыка атылаһан киһидим уонна ыгы-рыбын сагалыы бэчээттир түбүккэ түстүм. Дьэ, онтон ыла торжественнай түгүннээх откытыканы дьону ыгы-рарбыт. Ол кырдык эффектээх эбит этэ. Саҥа төрөбүт оҕо, сыбаайбалааччыларга сүрдээх иһирэх тылаах итинник откытыкалары эмиэ туттарар буолуһуппун.

СЕКРЕТАРДАР ТУСТАРЫНАН

Тобус сүл үлэлэбитим устатыгар атын Сэбиэттэргэ секретардара уурайталаабыттара. Семинардара көрү-тэһитинэ үлэбит да, бэйэбит да оһопут туһунан эл-бэхтик кэпсэтэбит, сүбэ-ама да бэрэсэрибит. Уопсайынан эйэлээх этибит.

Саамай кырдыбасыт, өр сүл үлэлэбит киһиби Анна Ивановна Сидорова, Аграфена Федоровна Прото-попова этилэр. Оттон эдэрбит Хатырык Сэбиэтин сек-ретара Людмила Лазаревна Дьяконова, II Хомуустааха Зоя Николаевна Пестрякова. Намтан соһуруу дьэки оһорооччулар ордук сибээстээрбит. Улахан инбилик буоларбыт быһытынан биһиэхэ интэриһинэй ме-ропэтиэ буоллабына кэлэн оһопт атаһаһан бараллара. Билигин көрүстэһитинэ аасыт сүлларытын үтө өйдөбүннүк курдук ахтабыт.

СЫҔЫҔАР ДА ТҮБЭЛТЭ БААРА

Элбэх өрүттээх үлэ тобус сүлү быһа оһуол нуурун курдук эриэ-дэхси буолбатаба биллэр. Наар хайбалга, төбөттөн имэрийиллэ сүлдүбүһүпт диир буоллааха улахан сыһа буолуо. Онон сэмэлэнэр да түтэн баара.

Ол маннык этэ. Арыгыны утары охсуһуу, «трезвый образ жизни» дьин саҥа сокуон оһоһа кирибитэ. Биһиги иннибитигэр сүрдээх кытаанах соруктар турбуттара. Оһортон биһирдэстэрэ: арыгыны инне суохтааххын, ары-гынан кимнээх да айах тутуо суохтааххын... Уопса-йынан арыгыны утары охсуһуу улахан сиппиригэр иннибитигэр дьин ытыллыахтааба. Оһолоһорго мин биһир кинээхэ биэс бытыылка водканы ыларыгар көһүллэтим. Айдаан буолла. Аҕыах хоһоот административнай ко-миссия көрүүтүгэр райсовека ыгырдылар, атылааччы-ны эмиэ. Комиссия председателэ Рожин Николай Федорович этэ. Мунуһаха мөһүү буолла. Оһох сагар-дыбаттар «буруйдааххыт, онон атылааччыны кытары ыстарааптанаһыт. Өссө инниктин үлэбин кытаанахтык бэрэбиэркэлээһит», — дьитилэр. Түмүгэр «сыһабын көһөрүөм» дьитим.

Буруйдаах сыһатын көһөрүүхтээх дьин санаа-нан салайтаран салгыы үлэлэтим. Күһүн нэһиликкэ мунуһахтаабыт, нэһиликкэ арыгыны лимитинэн атылааһа дьин үһүнүк мөһкүстүбүт уонна хаһаа-ныстыбаа ыйга биһирдэ инбилик бытыылканы атыла-һалларыгар уураахтаабыт. Атын Сэбиэттэр ыйга түөртүү бытыылканы көһүлүүллэр этэ.

Райсовека мин ааһар «Сокуону кэстэ, бырааптыгын быста» дьин үгсүү тиийбит. Онон эмиэ мөһөөрү ыгы-рдытаргар барбатым. Телефонунан «түөрт ыйдааһыта административнай комиссияга сыһа ыһымпын дьин тылбын биэрбитим, бэйэбит эмиэ сөбүлээбикки, онон уураах сөптөөх, көһөрүнөр суолга түбүтүм туоһута» дьитим. Оттон ол үгсүүнү сүрүбүт дьону ыгыран бэ-йэбит арыгыны утары охсуһар комиссиябытыгар кэп-сэттибит.

Бу түбэлтэ туһунан ол сайын «Ленин суола» хаһыакка хаста да критическэй ыстатыйалар бэчээттэммиттэрэ. Онноһор «Кыымга» кытары бэчээттэнэн улахан кыбы-стыга киллэрбитэ.

ГРАЖДАНСКАЙ АКТАЛАРЫ ТОЛОРУУ

Мин сүрүн үлэлэрибиттен биһирдэстэринэн уонна саамай сөбүлүүр үлэбинэн гражданскай акталары толоруу этэ. Ол курдук, тобус сүл устата 114 кэрэгини буолуу докүмүһүн толорон эдэрдэри эйэлээх, дьоллооһо оһоһо албаабытым. Бастагы ылым Оксана Николаевна уонна Анатолий Николаевич Тарасовтар этэ. Ити 114 ыалтан тобус сүл устатыгар биһир арааһы баара.

Ого төрөөһүнэ нэһиликкэ үөрүү. Игирэ оһолор тө-рөөһүнэрэ, элбэх кыыс кэннитэн уолланы эбэтэр хас да уол кэннитэн кыысаны барыбытыгар күүтүүлэх буолара. Бу сылларга икки төгүл игирэччэһиннэри реги-страциялаабытым: Жиркова Варвара Романовна Сахаа-йаалаах Туйааратын, Барашковтар дьин эдэр ыал Рада-лаах Мираларын. Уопсайа 382 оҕо аат биэрбитим. Мангай ааттаабыт оһом Колмогорова Надя онуска үөрөнөр.

1985 сыллааха саамай элбэх 60 оҕо төрөөбүтэ 1988 сыллааха 51 оҕо регистрацияламмыта.

КӨМӨЛӨӨЧҮЛЭРИМ

Бастаан үлэбэ киһирэхпиттен алта эрэ штаттаах Сэ-биэт үлэһиттэрэ бары эйэ дэмнээхтик, сүбэһэн үлэлэ-биһипт. Массыыҥка бэчээттири сатаабакка хас эмэ хонук биһир тарбахпын тонсууй да, тонсууй. Кассирбыт Кривошапкина Зоя хайдах түргэһиник бэчээттирээт үө-рөппүтэ уонна быыс буллар эрэ тугу көмөлөһөбүн дьэ-битинэн сылдыра. Оһуорас Дьяконова Мария ып-раастык дьэһин сууйара, хаһыаттары наардыра, тигэрэ. Үлэ түмүллэн хааллабына массыыҥка бэчээт-тэһин көмөлөһөр. Онтон көчөгөр Григорьев Михаил хонтуора ис-тас үлэтин үтө суобастаахтык толоруу. Испиксэһээһин буоллун, өрөмүөн буоллун барытыгар сылдыра. Саас ахсын сагардан испиксэһирибит, кы-рааскалырбыт.

Өссө биһир сүл 20 устуука дөлүһүн угун аһалан оһордуһуппун. Сайын олбуорбут араас сибэккини туолара. Албаһан биһир эмэ ынах, ыһирэй киридэһинэ үүрүү бөбө буоларбыт. Быһата «хаһаайын тиэргэһинтэн көстөр» дьин былэргы өс хоһоһонун тутуһа сатырбыт. Оттон дьэ иннэһэр араас сибэккини үүннэригэр Мария Посельская, Зоя Кривошапкина улахан маас-тардар этэ. Кыһыл былаахпытын кубарыйыар дьэри туруорбакка буола сатырбыт. Кэлин Зоябит көспүтүн кэһинэ Степанова Анастасия Петровна кассирдаабыта. Настя кэлээт да Сэбиэт бары үлэтигэр ыһыкпаан-чым-пыкпаан үлэлэһитинэн барбыта уонна кэтэхтэн үөрэһэн бухгалтер специалистинан ылбыта.

СИТИИИЛЭРБИТ

Сүлү ахсын Сэбиэттэр икки ардыларыгар соци-алистическай куоталаһы ытыллара. Онно куруутун Салбаң, II Хомуустаах, Түбэ кыайылааһынан тахсал-лара. Балаһынныны оһорууга туруорсан-туруорсан 1986 сылтан ыла улахан уонна кыра Сэбиэттэри тус-туһунан куоталаһыга бөлөхтүү ситиспипти. Ол ордук этэ. Улахан Сэбиэт үлэтэ-хамнаһа кыра Сэбиэт-тэн ордук ыараханын бары үлэһин сылдыр дьон билэр буоллаһыт. Дьэ, итинник бөлөһүн куоталаһан 1989 сыллаах үлэ түмүгэ биһиэхэ үчүгэй түмүктээх буолбута.

Бары көрүннэргэ инник күүһүнэ түһэммит бастаабыл-пыт, көһө сылдыр Кыһыл Знамяһан наһарадаламмыл-пыт. Маны сэргэ үс киһиэхэ уһунуу хонукка Москвага бараң кэлэр путевокны бөһкө биэрбиттэрэ. Онон Васи-лий Трифонович нам ыйгар, биһиги Анастасия Пет-ро夫наһын от ыйгар бараң Улуу Москваны көрөн кэлбиһпит.

Дьэ, ити курдук орубуна тобус сүл Сэбиэт секре-тарынан үлэлэбит оһогум кэрчигэ кыайынан түмүк-тэммиттэн үлэм түмүгэ көһүннэргэ дьин үөрэбин.

Ахтыбар ааттамыт бары дьоммор уонна райсовет председателлэригэр Василий Никифорович Жирковка, Егор Михайлович Ларионовка, Матрена Васильевна Петровага, секретардарга Мария Николаевна Габыше-вага, Николай Никитич Баишевка махтаһын улахан.

Мин Сэбиэккэ үлэлээһиним закономерно — оһоһу салбааһын эбэтэр династия эбит дьин эмискэ өйдөһөн кэллим. Кырабыттан иһипт, Үөдэй ытык кырдыбаһа Ядреев Алексей Михайлович баара, киһи сэригэ барыан иннинэ уонна сэригтэн да кэлэн бараң балай эмэ Үөдэй Сэбиэтигэр секретардаабыт үһү. Аны иккис таа-йым Ядреев Михаил Иванович эмэ сэри ветерана, 1960-62 с. эмэ Үөдэйгэ секретардаабыт. Оттон билигин аймакпыт Говорова Александра Михайловна Үөдэй дьаһалтатыгар кылаабынай специалистинан үлэһир, уруккулуунан секретарь буолла дии. Биһир аймахтан араас көһнэргэ секретардаабытыт эмэ бэйэтэ история буолла дии. Дьэ, ити курдук.

Елена НЕУСТРОЕВА,
I Хомуस्ताах оһуолатын учуутала,
1981-1990 сс. I Хомуस्ताах сельсоветын секретара.

Реклама • Биллэриилэр • Реклама

М. К. АММОСОВ АТЫНАН УЛУУСТААҔЫ ФОНДА ТЭРИЙЭН ЫЫТАР БЛАГОТВОРИТЕЛЬНАЙ ЛОТЕРЕЯ ООҢҢОНОРО ЧУГАААТА!

Урук биллэрилибитин курдук, М. К. Аммосов төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах юбилейнай лотерея балаан ыйгар ооһонор. Будьһун сүүйүүлдээх лотереяны Нам улууһугар маннык аадырыскыт, дьонтоһ атылаһаххытын сөһ:

- Нам селота:
- Сибээс үзела, Гастроном маһаһын, улуус дьаһал-татын дьэһтин 103 №-дээх кабинета, мас универмаг, НПУ маһаһына, «Ленагаз» хонтуоратыгар Ядри-хинская Ариадна Платоновна.
 - Хатырык — Рехлясов Егор Павлович
 - Түбэ — Никонова Александра Саввична
 - Модут — Матвеева Мария Гаврильевна
 - Аппааны — Евсеева Марфа Степановна
 - Бөтүг — Суздальова Саргылана Павловна
 - 2 Хомуस्ताах — Эверстов Виктор Викторович
 - Арбын — Ильина Елизавета Павловна
 - Үөдэй — Соловьев Максим Дмитриевич
 - Хамаһатта — Протопова Фанна Исасевна
 - Партизан — Корнилова Александра Семеновна
 - I Хомуस्ताах — Прокопьева Галина Николаевна
 - Никольская — Новгородова Варвара Михайловна
 - Көбөкөн — Жиркова Наталья Лаврентьевна
 - Фрунзе — Ядрихинский Иван Гаврильевич
 - Таастаах — Герасимов Василий Иванович.

Намнааһы ГУП «Ас-үөл» от ыйын 29 к. үлэтин саба-лаата. Үүт туттарын баһалаахтар кэлэн договор тү-һэрсэн үүт туттаргытыгар ыгырабыт. Үүт ас аты-ланар сирэ «Юбилейнай» маһаһын таһыгар будьһа уонна «Гастроном» маһаһынга Билсэр аадырыскыт Нам с. ул, Ленская, 103. Тел.: 21-561.

Намский РСУ пригласает на сезонную работу вла-дельцев частных автомашин «КАМАЗ» и «УРАЛ» с прицепами для вывозки песка и гравия. ГСН предос-тавляется, оплата по договоренности.

Утерянный аттестат о среднем образовании, выдан-ный Намской средней школой в 1989 г. на имя Проко-пьевой Любови Анатольевны, считать недействительным.

СБЕРБААН САҔА ӨНӨТҮН ТУҔАНЫҔ!

Россия Сбербаана бэйэлэрин клиенттарыгар уурда-рылары уонна уу харчыны көһөрөр кыағы биэрэр. Эл-бэх филиаллардаах ситим көһөрүү операцияларын Россия территориятыгар баар хайа бабарар Сбербаан учреждениятыгар оһоруу хааччыар.

Уурдарытын эбэтэр уу харчыны көһөрөр киһи хар-чытын көһөтөрөр Сбербаанын учреждениятыгар ха-йаан да сөһтаах буолара ирдэниһибэт.

Көһөрүү операцията клиент сайбыһаннаһыгар оһуоран оһоһулар. Маннык өгөһөн туһунан баһа-лаах киһи уурдарытын көһөрүүн туһунан сайбыһан-наһыны уурдарылаах Сбербаанын даһаны, көһе-рөр Сбербааныгар даһаны сүрүһуөн сөһ.

Уурдарааччы харчытын бэйэтин да аатыгар, атын да киһи аатыгар көһөрөһ сөһ.

Сбербаан бэйэтин расчётнай ситимэ уонна үрдүк квалификациялаах кадрдара ааһсыны сүһаллык уонна хаачысталаахтык оһоруу хааччыһаллар.

«Якутскэнерго» уонна «Якутгазпром» ак-цияларын атылаһаһын. Сыаналара: АК «Якутскэнерго» обыкновеннайа — 105000 солк.; привилегированнайа 28000 солк. АО «Якут-газпром» обыкновеннайа 16000 солк.
Покупаю акции АО «Якутскэнерго» и АО «Якутгазпром». Тел.: 26-239 Хамаһатта.

Редактор В. Г. КАСЬЯНОВ.

ОТДЕЛЛАР информация, сурук; төрүт культура — 21496, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640, Бухгалтерия — 21141, «Нам» телерадиостудия — 21632.

Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэһитин, дьыбэит аадырыһын чуолкай ыйы. Автор этэр мэлдьи хаһыат санаатынын биһир буолуохтаах дьин буолбат.

«Энсиэли» — Нам улууһун хаһыата; 678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай ул. 1.

Учредителлэр: Нам улууһун дьаһалтата, «Саха-полиграфиздат» национальнай компания. С. Р. бэчээт уонна маассабай информация көһү-лүн көмүскүүр региональнай инспекциятынан реги-страцияламмыт № Я 0085.

Нам улууһун типографията: 678040, Нам с., Ленскэй ул., 85.

Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэч. лист. Нэдиэлэбэ үстэ таһар. Индексэ 54889 Тираһа 1487. Бэчээттэһинэ 30.07.97 с. Саһаһын №-рэ 82.